



روننگاری موضوع های قرآنی در نگارگری

* مرتضی افشاری

چکیده
نسخه برداری از کتاب ها در گذشته و دوره های مختلف نگارگری ایران روشی معمول برای تکثیر کتب بوده و با توجه به اهمیت این آثار اقدام به نسخه برداری از آن ها می شد. در هر دوره هنرمندان نگارگر متناسب با مکتب رایج در زمان خود روننگاری های متفاوتی به وجود آورده اند، اما تاکنون در مورد چگونگی روننگاری نگارگران بررسی قابل توجه ای انجام نشده است.

مضامین قرآنی از جمله موضوعاتی است که در تمامی کتب ادبی، علمی، تاریخی و مذهبی وجود داشته و در اغلب موارد برای تصویر سازی انتخاب می شدند. بنابراین در نگارش و نسخه برداری کتب، موضوع های قرآنی بیشترین سهم را به خود اختصاص داده و در واقع این آثار پیشینه تصویر سازی قرآن محسوب می شوند.

از جمله کتاب های مورد توجه برای نسخه برداری در گذشته کتاب آثارالباقیه اثر ابوریحان بیرونی است که نسخه اولیه آن در دوره ایلخانی نگاشته و به تصویربرداری و در دوره های مختلف از آن نسخه برداری های متعددی صورت گرفته است. یکی از این نسخ، نمونه موجود در کتابخانه مدرسه عالی شهد مطهری است که در دوره صفویه و در مکتب اصفهان نسخه برداری شده است. بررسی تطبیقی نمونه تصاویر منتخب از این دو اثر با موضوعات قرآنی، کمک می کند تا ارزیابی درستی از چگونگی روننگاری انجام شده از نسخه اولیه آثارالباقیه به دست آید و این مقاله در واقع پاسخی به پرسش های زیر است:

- ۱- آیا هنرمند نگارگر در روننگاری تصاویر، متعهد به برداشت عین به عین از اثر بوده است؟
- ۲- آیا هنرمند نگارگر ویژگی های تصاویر نسخه اولیه در اثر روننگاری شده را حفظ کرده است؟
- ۳- آیا اثر روننگاری شده قابلیت نمونه اولیه را داشته و اثری هم شان آن به وجود آمده است؟

واژگان کلیدی
آثارالباقیه، روننگاری، مکتب اصفهان، مکتب تبریز.

* عضو هیئت علمی و دانشجوی دکتری پژوهش هنر دانشکده هنر دانشگاه شاهد Email: m_afshari700@yahoo.com



فصلنامه تحلیلی - پژوهشی
دانشکده هنر دانشگاه شاهرود
شماره ۸ و ۹ - سال چهارم - پاییز و زمستان ۱۳۸۷



زمان، فضا و پیوند نور و رنگ با این مفاهیم در تکرش ایرانی و بازتاب آن ها
در تکرگری

افسانه فرخ پیام - دکتر حبیب الله آیت اللهی

پروسی نقوش کاشی های کاخ آباقاخان در تخت سلیمان -
فریده طالب پور

مجسمه سازی در فضاهای شهری ایران
مهتاب پوراصغریان

تبیین ویژگی های فنی و هنری سرمایهک روستای مند شهرستان گناباد
علیرضا شیخی - دکتر محمد تقی آشوری

رونگاری موضوع های قرآنی در تکرگری
مرتضی افشاری

پروسی شیوه طراحی و جایگیری نقوش تزئینی در سفالینه های منقوش
دوره ایلخانی

نقیسه موسوی - محمد علی رجبی

پروسی عملکرد عکاسی در هنرهای جدید ایرانی
اعظم صدیق اسکویی - محسن مرانی

مفاهیم مرتبط با نماد شیر در هنر ایران باستان تا دوران ساسانی در مقایسه
تطبیقی باهنر بین النهرین

حسین عابد دوست - زیبا کاظم پور